

Journal iranian political sociology

Vol. 5, No.11, Bahman2023

<https://doi.org/10.30510/psi.2022.289540.1790>

Abstract

The purpose of this study is to investigate the strategies for achieving political participation in the Islamic Republic of Iran from the perspective of institutional development that has been done among students and professors of Shiraz Azad University. The statistical population is 384 people who were selected by simple random sampling. The data obtained from the questionnaire were analyzed using SPSS statistical software at two levels. In the first level, using descriptive statistical methods (frequency, mean and standard deviation) and in the second level, using inferential statistical methods (one-sample t-test), the data obtained from the questionnaire questions were analyzed and questioned. Research questions are answered. The results showed that institutional development is one of the necessities of the Islamic Revolution in the fourth decade and beyond. Although institutional development and mass political participation are closely related, the results show that institutional development is more profound and sustainable and can expand the constitutional goals and upstream documents on political participation.

Keywords: Political Participation, Institutional Development, Islamic Republic of Iran, Mass Participation, Shiraz Azad University.

راهکارهای تحقق مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران از منظر توسعه نهادی (مطالعه موردی: دانشجویان و اساتید دانشگاه آزاد شیراز)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۵/۱۱

سهراب آزاد^۱غفار زارعی^۲علی محمد حقیقی^۳

چکیده

الگوی توسعه نهادی یکی از روش‌های مشارکت سیاسی مردم در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. هر چند توسعه نهادی و مشارکت سیاسی توده‌ای دارای قرابت‌هایی با یکدیگر هستند، اما توسعه نهادی از عمق و پایداری بیشتری برخوردار است و می‌تواند اهداف قانون اساسی و اسناد بالادستی را در زمینه مشارکت سیاسی تعمیق و توسعه نماید. هدف پژوهش حاضر بررسی راهکارهای تحقق مشارکت سیاسی در ج.ا.ایران از منظر توسعه نهادی است که در میان دانشجویان و اساتید دانشگاه آزاد شیراز صورت گرفته است. جامعه آماری مورد نظر تعداد ۳۸۴ نفر می‌باشد که به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شده‌اند. داده‌های بدست آمده از پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS، در دو سطح تجزیه و تحلیل شده است. در سطح اول با استفاده از روش‌های آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و در سطح دوم با استفاده از روش‌های آمار استنباطی (آزمون t تک نمونه‌ای)، داده‌های بدست آمده از سؤال‌های پرسشنامه تجزیه و تحلیل شده و به سؤال‌های پژوهش پاسخ داده می‌شود. نتایج تحقیق نشان داد که توسعه نهادی یکی از ضرورت‌های انقلاب اسلامی در دهه چهارم و پس از آن است.

واژگان کلیدی: مشارکت سیاسی، توسعه نهادی، جمهوری اسلامی ایران، مشارکت توده‌ای، دانشگاه آزاد شیراز.

^۱ دانشجوی دکتری گروه علوم سیاسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران. Sohrabazad2020@yahoo.com

^۲ استادیار گروه علوم سیاسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران. (نویسنده مسئول) ghafarzarei@yahoo.com

^۳ استادیار گروه علوم سیاسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران. a.m-haghighi@yahoo.com

مشارکت سیاسی یکی از دغدغه‌های اساسی نظام‌های سیاسی، اندیشمندان سیاسی و اجتماعی و همچنین نهادهای مدنی در دوران مدرن بوده است. مشارکت سیاسی در نظام‌های سیاسی مختلف دارای چهره‌ها و ابعاد مختلف و متفاوتی است، اما در یک نگاه کلی به معنای درگیر شدن فرد در سطوح مختلف فعالیت در نظام سیاسی از عدم درگیری تا داشتن مقام رسمی سیاسی است (پالیزبان، ۱۳۹۰: ۳۳). همچنین از طریق مشارکت سیاسی، اعضای جامعه با گزینش حکومتگران به طور مستقیم یا غیر مستقیم در شکل‌گیری سیاست عمومی سهیم می‌شوند. برای شکل گرفتن مشارکت سیاسی در نظام‌های سیاسی راه‌حل‌ها و ابزارهای مختلفی وجود دارد که یکی از مهم‌ترین آنان، توسعه نهادی است. بدین معنا که به جای تأکید بر مشارکت توده‌ای و فراگیر بر نقش نهادها به عنوان ابزاری برای بسیج مردم در عرصه سیاست توجه نشان داده می‌شود. اما اینکه توسعه نهادی چگونه می‌تواند باعث مشارکت سیاسی شود، به توسعه کمی و کیفی نهادهای هر کشور بستگی دارد. با عنایت به اهمیت مشارکت سیاسی و ارتباط مشارکت سیاسی و توسعه نهادی باید گفت که پس از انقلاب اسلامی، مشارکت سیاسی از توجه شایانی برخوردار گردید و یکی از اهداف اساسی انقلاب اسلامی، حضور تأثیرگذار مردم در حوزه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی بوده است. شعارهای انقلابی و تأکید آنها بر ارزش‌ها و آرمان‌هایی همچون استقلال، آزادی، برابری، و حق تعیین سرنوشت توسط مردم، همگی حکایت از دعوت مردم به مشارکت سیاسی بالا دارند. شعارهای انقلاب که بر زبان مردم جاری و ساری بوده نیز نشان از تأکید بر مشارکت سیاسی دارد و همچنان مشاهده می‌شود که مقوله مشارکت سیاسی به عنوان مهم‌ترین محور شعارهای انتخاباتی در جامعه ما دارای اهمیت است (پناهی، ۱۳۷۹: ۸۴). بنابراین با توجه به اهمیت مشارکت سیاسی و همچنین فائق شدن به نقش نهادها در توسعه جامعه می‌توان ارتباطی میان این دو مقوله پیدا نمود. بدین معنا که وجود و یا عدم وجود نهادها تا چه اندازه می‌تواند باعث توسعه جامعه و از جمله توسعه نهادی گردد؟ بدین ترتیب پژوهش حاضر در صدد است تا به این مسأله پاسخ دهد که از منظر توسعه نهادی، چگونه می‌توان باعث تحقق مشارکت سیاسی در ج.ا.ایران گردید؟ با توجه به همین ضرورت‌ها می‌توان گفت ارائه راهکارها برای تحقق مشارکت سیاسی و گسترش آن در سطوح مختلف جامعه در نظام جمهوری اسلامی ایران باعث نگارش چنین تحقیقی شده است.

پیشینه تحقیق

عرصه مشارکت سیاسی گسترده و فراگیر است و طیفی از شرکت در انتخابات، عضویت در نهادهای سیاسی، اثرگذاری بر تصمیمات جامعه و همچنین نقش آفرینی در عرصه‌های سیاسی را در بر می‌گیرد. به همین دلیل تحقیقات متعددی در این زمینه منتشر شده است که به برخی از مهم‌ترین آنان پرداخته می‌شود:

میرفردی و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله "نقش ارزیابی از احزاب و تشکلهای سیاسی در مشارکت ساکنان شهر شیراز در انتخابات" از منظر نقش نهادها و تشکلهای اجتماعی و سیاسی به بررسی مشارکت سیاسی در انتخابات پرداخته‌اند. نویسندگان با نشان دادن نقش مؤثر احزاب و تشکلهای سیاسی به این نتیجه می‌رسند که نهادسازی یعنی سپردن امور به دست نهادهای مدنی می‌تواند باعث ارتقای مشارکت سیاسی در کشور گردد.

خدادادی لزر جان و همکاران (۱۳۹۸)، در مقاله "نهادهای فرهنگی و رابطه آنها با توسعه نیافتگی سیاسی در عصر پهلوی اول" به طور نسبی از منظری نهادی و البته با توجه به نهادهای فرهنگی به بررسی وضعیت توسعه نیافتگی در عصر پهلوی اول می‌پردازند که مقصود از توسعه نیافتگی سیاسی توجه به مشارکت سیاسی و مؤلفه‌های آن است. غفاری و آل‌غفور (۱۳۹۸)، در مقاله "مؤلفه‌های تحزب مطلوب برای تقویت مشارکت سیاسی فعال در جمهوری اسلامی ایران" از منظری نهادی به مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی پرداختند و چنین نتیجه گرفتند که میان مشارکت فعال و مشارکت منفعل تفاوت وجود دارد. حق‌شناس و زمردبخش آزاد (۱۳۹۸)، در مقاله مشترک شان با عنوان "بررسی موانع مشارکت زنان در احزاب فراگیر کشور پس از تصویب قانون احزاب" به بررسی وضعیت مشارکت سیاسی زنان در جامعه ایرانی پرداخته و از این جهت پژوهشی آسیب شناسانه انجام شده است. نویسندگان به این نتیجه رسیده‌اند که ساخت سیاسی مردسالارانه در کشور و همچنین تغییر قوانین احزاب به نفع مشارکت مردان نوعی محدودیت و موانع را برای زنان ایجاد می‌نماید که همچنان آنان را به عنوان شهروندانی فرودست در نظر می‌گیرند. عارف و همکاران (۱۳۹۸) نیز در مقاله‌ای با عنوان "واکاوی میزان تأثیرگذاری شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت سیاسی (مطالعه موردی: ایران و روسیه در سالهای ۲۰۲۰-۲۰۱۰)" به تأثیرگذاری شبکه‌های اجتماعی بر وضعیت سیاسی جامعه ایران و روسیه پرداختند و بدین نتیجه رسیدند که شبکه‌های اجتماعی باعث پویایی فضای سیاسی و توسعه مشارکت سیاسی در دو کشور شده‌اند. استوار (۱۳۹۷) در مقاله "نهادهای فراگیر و توسعه در نظام جمهوری اسلامی ایران" مبحث توسعه نهادی را در بررسی مؤلفه توسعه جمهوری اسلامی ایران مورد بررسی قرار می‌دهد و به این نتیجه می‌رسد که در چهار دوره عملکرد نخبگان سیاسی فراگیر در جمهوری اسلامی ایران، روند توسعه نهادی از مطلوبیت خاصی برخوردار نبود. به طوری که در شاخص‌هایی نظیر کارآیی نهادی، کیفیت دولت و نخبگان سیاسی، حاکمیت قانون و کنترل فساد نمره قابل قبولی دریافت نکردند. قاضی شریعت پناهی (۱۳۹۵) نیز در اثری با عنوان "حقوق اساسی و نهادهای سیاسی" توسعه نهادی را وابسته به نهادهای هر جامعه می‌داند که امروزه در قالب احزاب و نهادهای مدنی تبلور یافته است. از نظر نویسنده حتی حقوق اساسی یعنی حقوق مندرج در قوانین اساسی و سایر قوانین موضوعه نیازمند وجود نهادهایی است که بدون آنان نمی‌توان نسبت به اداره کشور همت گماشت. نقیب زاده (۱۳۹۳) در اثری با عنوان "احزاب سیاسی و گروه‌های ذی‌نفوذ" نقش نهادها را در توسعه سیاسی و مشارکت مردم در عرصه سیاست برجسته می‌سازد و بر این باور است که در جوامع امروزی کارکردهای متعددی برای احزاب وجود دارد که یکی از مهم‌ترین آنان آموزش مردم برای انتخاب صحیح و لزوم مشارکت آنان در عرصه‌های مختلف است. با این حال، نقطه تمایز پژوهش‌های پیشین با پژوهش حاضر آن است که در این پژوهش به دنبال تحقق مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران از منظر توسعه نهادی هستیم.

سؤال تحقیق

سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که راهکارهای تحقق مشارکت سیاسی از منظر توسعه نهادی شامل چه خصوصیات و ویژگی‌های است؟

۱-۱. مشارکت سیاسی

مشارکت سیاسی فعالیت شهروندان برای گزینش حکومتگران می باشد که به سهیم شدن آنها در حوزه سیاست می انجامد. مایکل راش^۱ مشارکت سیاسی را درگیر شدن فرد در سطوح مختلف فعالیت در نظام سیاسی از عدم درگیری تا داشتن مقام رسمی سیاسی می داند (راش، ۱۳۸۷: ۱۴۰). از نظر ساموئل هانتینگتون^۲ مشارکت سیاسی کوشش های شهروندان عادی برای تأثیرگذاری بر سیاست های عمومی است. وی تلاش های مردم عادی در هر نوع نظام سیاسی جهت نفوذ بر کار حاکمان و تغییر رفتار آنان را از وجوه مشارکت سیاسی می داند (واینر و هانتینگتون، ۱۳۷۹: ۱۳۹). مایرون وینر^۳ مشارکت سیاسی را عبارت از هرگونه عمل داوطلبانه ای موفق یا ناموفق، سازمان یافته یا بدون سازمان، دوره ای یا مستمر، شامل بکارگیری روش های قانونی یا غیرقانونی می داند که بر انتخاب سیاست های عمومی، اداره ای امور عمومی و انتخاب رهبران سیاسی در هر سطحی از حکومت محلی یا ملی تأثیر گذار است (لوسین و بایندر، ۱۳۸۰: ۲۴۷). دایرةالمعارف بین المللی علوم اجتماعی، مشارکت سیاسی را فعالیت داوطلبانه ای اعضای جامعه در انتخاب رهبران و شرکت مستقیم و غیرمستقیم در سیاست گذاری عمومی تعریف می کند (بیرو، ۱۳۷۰: ۷۳). آلن دوبنوا^۴ مشارکت سیاسی را اساس دموکراسی معرفی می کند. از نظر وی دموکراسی چیزی نیست جز یک قالب سیاسی که در آن اکثر مردم می توانند در امور عامه شرکت جویند (دوینوا، ۱۳۷۷: ۲۲). مشارکت سیاسی مردم در تصمیم گیری ها، در سطوح و نیز در عرصه های گوناگون، به آنها این آگاهی را خواهد داد که از مقدرات و توانایی هایشان استفاده بهینه کنند. بنابراین قانون مند کردن مشارکت نقش مؤثری در دخالت شهروندان در اداره امور جامعه ایفا می کند (Osirim, 2001: 140). در نظام های سیاسی مشارکت مردم در امور سیاسی — اجتماعی و تأثیرگذاری آنان بر سیاست و حکومت، در پنج حوزه می تواند عملی شود. نمود مشخص مشارکت سیاسی در فعالیت های مختلف سیاسی از جمله: تعیین رهبران و حاکمان؛^۲ نظارت؛^۳ نصیحت و بیان حقایق تلخ؛^۴ بازخواست و استیضاح؛^۵ مخالفت و... نمایان می شود. این مسأله از طریق شرکت در انتخابات های مختلف صورت می گیرد. فایده مشارکت سیاسی در عرصه سیاست آن است که باعث آفرینش شهروندانی فرهیخته و آگاه می شود (هیوود، ۱۳۸۹: ۲۳۴). مشارکت سیاسی یکی از مهم ترین پدیده های اجتماعی است که باعث وفاق سیاسی و اجتماعی میان مردم با حکومت و مردم با یکدیگر می شود.

۱-۲. توسعه نهادی

نقش مؤثر نهادها باعث شکل گیری گرایش سازمانی و مدیریت امور بر مبنای کاهش هزینه ها و جلوگیری از دخالت همه جانبه انسانی در امور می شود. نظریه پردازان مهمی از جمله داگلاس نورث^۵ حامی رویکرد نهادی

1- Michael Rush.

2- Samuel P. Huntington.

3- Myron Wiener.

4- Alain Dubnova.

5- Douglass North.

هستند و این دیدگاه را پشتیبانی می‌کنند که تغییر جوامع و پیشبرد امور از طریق نهادها میسر است (North, 2005: 13). همچنان که از نظر وی برای دستیابی به منافع بیشتر و پیشرفت در امور مختلف و بهره‌گیری از تکنولوژی‌های مختلف و متنوع نیز نیازمند بهره‌گیری از توسعه نهادی هستیم (North, 2000: 22). در هر صورت نهادها از دو جهت دارای کاربرد هستند. از یک طرف مانع خودسری افراد و تصمیمات فردی آنان می‌شود و از سوی دیگر با تجمیع قدرت افراد جامعه در قالب نهاد و سازمان، اطمینانی برای افراد جامعه پدید می‌آورد که امور بر مبنای تخصص و هم‌افزایی انجام می‌گردد. بنابراین این اصل در نزد نهادگرایان پذیرفته شده است که نهادها عامل رشد و پیشرفت جامعه هستند (Acemoglu and Robinson, 2010:21). نهادسازی در عرصه اقتصادی و سیاسی و همچنین افزایش نهادها در جامعه بر مبنای تخصص و کارآفرینی نقش مهمی در ثبات و امنیت جامعه و پیشبرد امور ایفا می‌نماید. نهادسازی علاوه بر تسهیل امور جامعه، نقش مهمی در کارآمدی نظام سیاسی و عرضه توانمندی در حیطه تولیدی، توسعه اجتماعی و اقتصادی می‌شود. مبنای نظری نهادگرایی جدید، نهاد را «هرگونه رفتار پذیرفته شده یا عرف متداول جامعه و یا نوع تفکر مقبول»، «عادات تثبیت شده فکری بین عموم انسان‌های مشترک» و «فراهم آورنده بستری مناسب برای تعامل افراد» معرفی می‌نماید و در این راستا به نهادهای سیاسی توجهی خاص دارد. (صباغ، ۱۳۹۴: ۱۰۳) نهادگرایی جدید بر نقش مستقل برای نهادهای سیاسی تاکید می‌ورزد. (رودس، ۱۳۹۰: ۱۰۰-۹۹) آنها شکل‌گیری سیاست را به وسیله نهادها انجام شدنی می‌دانند و معتقدند که سازمان زندگی سیاسی در نوع سیاست‌ها تفاوت ایجاد می‌کند و نهادها بر روند تاریخ اثر گذارند. اقدامات شکل گرفته به وسیله نهادهای سیاسی زمینه تحول در شیوه‌های توزیع منابع، منافع و قواعد سیاسی می‌گردند... نهادها بر شیوه‌های فعالیت افراد و گروهها در درون و بیرون نهادهای مستقر، بر سطح اعتماد میان شهروندان و نخبگان، بر اهداف مشترک اجتماع سیاسی، زبان مشترک، تفاهم، هنجارهای جمعی و بر معانی مفاهیمی مانند دموکراسی، عدالت، آزادی و تساوی اثر گذارند. (March & Olson, 1989: 159)

لوندس^۱ شش ویژگی برای نهادگرایی جدید بر می‌شمارد که عبارتند از:

۱. از تمرکز بر سازمان به تمرکز بر قواعد.
۲. از مفهوم رسمی به مفهوم غیر رسمی نهاد.
۳. از مفهوم ایستا به مفهوم پویای نهاد.
۴. از ارزشهای پنهان به موضع ارزشی - انتقادی.
۵. از مفهوم کل‌گرایانه به مفهوم به هم ناپیوسته نهاد.
۶. از استقلال به ادغام. (حقیقت، ۱۳۸۷: ۱۴۳)

¹ - Vivien Lowndes.

برخی نظریه پردازان مانند هال^۱ نهادها را به عنوان قواعد رسمی، رویه های پذیرش و رفتارهای عملیاتی استاندارد که روابط میان افراد را در واحدهای متعدد سیاست و اقتصاد سازمان می دهند، تعریف می نماید. در نهادگرایی جدید با دو امر "محیط" نهادی و "ترتیبات" نهادی مواجه ایم. در محیط نهادی قواعد بازی مشخص می شود و در ترتیبات نهادی بحث این است که در چارچوب این قواعد بازی، چگونه بازی سازماندهی می شود. (آب نیکی، ۱۳۸۶: ۱۴) از دیدگاه کالین های^۲، نهادگرایی جدید بر نظم یابی (یا ساختاریابی) روابط اجتماعی و سیاسی از طریق عملکرد نهادها یا محدودیت های نهادی تاکید می کند. نهادها در واقع دارای دو بخش اساسی و به هم مرتبط هستند. عنصر اولیه و اساسی در نهادها، هنجارها، باورها و قوانینی هستند که از رفتارهای افراد با یکدیگر حاصل می شود. عنصر دومی، نیز نمود عینی و بیرونی است که امروزه در قالب سازمانها، نهادهای محلی و دولتی، سازمانهای خدماتی، قوانین و مقررات و... متجلی می شود و برای رسیدن به توسعه نیز محل توجه هستند (uphoff, 1992: 43). بدین ترتیب نهادسازی در عرصه سیاست باعث مضاعف شدن توانایی افراد برای حرکت در مسیرهای تعیین شده و دستیابی به اهداف توسعه نیز در نظر گرفته می شود. بنابراین ثبات جامعه در گرو جذب این سطح فزاینده از مشارکت سیاسی در سطح گسترده هست. احزاب می توانند به شکلی سازنده و مشروع به عنوان ابزارهای نهادی اصلی برای سامان دهی این مشارکت سیاسی عمل نمایند (مقتدایی و زیباکلام، ۱۳۹۳: ۹۱). احزاب سیاسی با هدف به دست گرفتن قدرت، تنها نهاد و شکل سیاسی است، که آشکارا در پی کسب قدرت حکومتی است.

۲- روش تحقیق

در پژوهش مورد مطالعه جامعه مورد نظر اساتید و دانشجویان دانشگاه آزاد شیراز می باشد که تعداد حجم جامعه مورد مطالعه ۴۵۰۰ نفر می باشد که براساس فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان حجم نمونه به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده اند. داده های بدست آمده از پرسشنامه با استفاده از نرم افزار آماری SPSS، در دو سطح تجزیه و تحلیل می شوند. در سطح اول با استفاده از روش های آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و در سطح دوم با استفاده از روش های آمار استنباطی (آزمون t تک نمونه ای)، داده های بدست آمده از سؤال های پرسشنامه تجزیه و تحلیل شده و به سؤال های پژوهش پاسخ داده می شود. جدول زیر، توزیع فراوانی پاسخ دهندگان را بر اساس جنسیت نشان می دهد:

جدول توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	143	۳۷.۲

¹ -Peter A.Hall.

² .Colin Hay.

مرد	۲۴۱	۶۲.۸
جمع کل	۳۸۴	۱۰۰

نمودار درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان براساس جنسیت

۳- نتایج تحلیل استنباطی:

در این بخش با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی راهکارهای تحقق مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران از منظر توسعه نهادی پرداخته شده است. کلیه آزمون‌ها در سطح معناداری پنج درصد ($\alpha = 0.05$) انجام شده است.

مشارکت سیاسی به معنای دخالت و تأثیرگذاری مردم در موضوعات و مسائل سیاسی و اجتماعی می‌تواند باعث شکوفایی کشور باشد.

جدول توزیع فراوانی سوال ۱

سوال	کاملاً مخالفم	تا اندازه‌ای مخالفم	رای و نظری ندارم	تا اندازه‌ای موافقم	کاملاً موافقم	میانگین	انحراف معیار
سوال ۱	۰	۲۰	۲۴	۶۲	۲۷۸	۴/۵۵	۰/۸۲
	۰/۰	۵/۲	۶/۳	۱۶/۱	۷۲/۴		
درصد							

داده‌های مندرج در جدول فوق نشان می‌دهد که در افراد مورد مطالعه براساس سوال ۱ را به شرح زیر در حد کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بیان کرده‌اند که بیشترین درصد فراوانی سوال مربوط به گزینه کاملاً موافقم با ۷۲/۴ درصد می‌باشد.

برای بررسی مشارکت سیاسی به معنای دخالت و تأثیرگذاری مردم در موضوعات و مسائل سیاسی و اجتماعی می‌تواند باعث شکوفایی کشور باشد از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. حد پایین برای این عامل ۳ شیراز در نظر گرفته شده است بنابراین باید مفروضات آماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گیرند: فرض صفر: میانگین مشارکت سیاسی به معنای دخالت و تأثیرگذاری مردم در موضوعات و مسائل سیاسی و اجتماعی می‌تواند باعث شکوفایی کشور باشد مساوی ۳ است.

فرض مقابل: میانگین مشارکت سیاسی به معنای دخالت و تأثیرگذاری مردم در موضوعات و مسائل سیاسی و اجتماعی می‌تواند باعث شکوفایی کشور باشد مساوی ۳ نیست.

$$H_0 = \mu = 3$$

$$H_1 = \mu \neq 3$$

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۸۴	۴/۵۵	۰/۸۲	۰/۰۴

با توجه به جدول میانگین سوال فوق بیشتر از ۳ می باشد. در ادامه برای متغیر مورد مطالعه نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول آزمون t-test

Test Value = 3						
سوال ۱	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (دو دامنه)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین ها	
					حد بالا	حد پایین
۱۴۰۱	۳۶/۸۴۴	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱/۵۵	۱/۶۴	۱/۴۷

در جدول فوق برای بررسی مشارکت سیاسی به معنای دخالت و تأثیرگذاری مردم در موضوعات و مسائل سیاسی و اجتماعی می تواند باعث شکوفایی کشور باشد از آزمون تک نمونه ای استفاده شد. با توجه به این که سطح معنی داری محاسبه شده بادر جدول فوق با توجه به آزمون تی ($t=36/844$ و $df=383$) کمتر از ۰/۰۵ می باشد ($sig<.05$) لذا فرض صفر پذیرفته نمی شود، و چون میانگین محاسبه شده برابر با ۴/۵۵ می باشد و بیشتر از عدد ملاک ۳ می باشد، بنابراین مشارکت سیاسی به معنای دخالت و تأثیرگذاری مردم در موضوعات و مسائل سیاسی و اجتماعی می تواند باعث شکوفایی کشور باشد. با شکل گیری نهادهای سیاسی نظیر حزب، تشکل های کارگری، انجمن ها و گروه های اجتماعی و سیاسی، مشارکت سیاسی به نحو بهتری صورت می گیرد.

جدول توزیع فراوانی سوال ۳

سوال	کاملاً مخالفم	تا اندازه ای مخالفم	رأی و نظری ندارم	ای موافقم	تا اندازه کاملاً موافقم	میانگین	انحراف معیار
سوال ۴	فراوانی	۲۲	۲۰	۲۷۵	۵۸	۳/۹۱	۰/۷۹
	درصد	۲/۳	۵/۷	۷۱/۶	۱۵/۱		

داده های مندرج در جدول فوق نشان می دهد که در افراد مورد مطالعه براساس سوال ۳ را به شرح زیر در حد کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بیان کرده اند که بیشترین درصد فراوانی سوال مربوط به گزینه تا اندازه ای موافقم با ۷۱/۶ درصد می باشد. برای بررسی با شکل گیری نهادهای سیاسی نظیر حزب، تشکل های کارگری، انجمن ها و

ماهنامه علمی (مقاله علمی-پژوهشی) جامعه شناسی سیاسی ایران، سال پنجم، شماره یازدهم، ۱۴۰۱

گروه‌های اجتماعی و سیاسی، مشارکت سیاسی به نحو بهتری صورت می‌گیرد از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. حد پایین برای این عامل ۳ در نظر گرفته شده است بنابراین باید مفروضات اماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گیرند:

فرض صفر: میانگین با شکل‌گیری نهادهای سیاسی نظیر حزب، تشکل‌های کارگری، انجمن‌ها و گروه‌های اجتماعی و سیاسی، مشارکت سیاسی به نحو بهتری صورت می‌گیرد مساوی ۳ است.
فرض مقابل: میانگین با شکل‌گیری نهادهای سیاسی نظیر حزب، تشکل‌های کارگری، انجمن‌ها و گروه‌های اجتماعی و سیاسی، مشارکت سیاسی به نحو بهتری صورت می‌گیرد مساوی ۳ نیست.

$$H_0 = \mu = 3$$

$$H_1 = \mu \neq 3$$

جدول آمار توصیفی مولفه مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۸۴	۳/۹۱	۰/۷۹	۰/۰۴

با توجه به جدول میانگین سوال فوق بیشتر از ۳ می‌باشد. در ادامه برای متغیر مورد مطالعه نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول آزمون t -test

Test Value = 3						
سوال ۳	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (دو دامنه)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی	
					میانگین ها	میانگین ها
	۲۲/۴۳۴	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۹۱	حد بالا	حد پایین
					۰/۸۳	۰/۹۹

در جدول فوق برای بررسی با شکل‌گیری نهادهای سیاسی نظیر حزب، تشکل‌های کارگری، انجمن‌ها و گروه‌های اجتماعی و سیاسی، مشارکت سیاسی به نحو بهتری صورت می‌گیرد، از آزمون تک نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده با جدول فوق با توجه به آزمون تی ($t = 22/434$ و $df = 383$) کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($sig < .05$). لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، و چون میانگین محاسبه شده برابر با ۳/۹۱ می‌باشد و بیشتر از عدد ملاک ۳ می‌باشد، بنابراین با شکل‌گیری نهادهای سیاسی نظیر حزب، تشکل‌های کارگری، انجمن‌ها و گروه‌های اجتماعی و سیاسی، مشارکت سیاسی به نحو بهتری صورت می‌گیرد.

جدول توزیع فراوانی سوال ۴

سوال	کاملاً مخالفم	تا اندازه ای مخالفم	رأی و نظری ندارم	تا اندازه ای موافقم	کاملاً موافقم	میانگین	انحراف معیار
سوال ۴	۱۰۶	۱۳۹	۲۱	۹۱	۲۷	۲/۴۶	۱/۳۰
	۲۷/۶	۳۶/۲	۵/۵	۲۳/۷	۷/۰		

داده‌های مندرج در جدول فوق نشان می‌دهد که در افراد مورد مطالعه براساس سوال ۴ را به شرح زیر در حد کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بیان کرده‌اند که بیشترین درصد فراوانی سوال مربوط به گزینه تا اندازه ای مخالفم با ۳۶/۲ درصد می‌باشد.

برای بهترین راه برای مشارکت سیاسی، حذف نهادهای سیاسی و مشارکت توده ای مردم در تحولات و رویدادهای سیاسی است، از آزمون t تک نمونه ای استفاده شد. حد پایین برای این عامل ۳ در نظر گرفته شده است بنابراین باید مفروضات اماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گیرند:

فرض صفر: میانگین بهترین راه برای مشارکت سیاسی، حذف نهادهای سیاسی و مشارکت توده‌ای مردم در تحولات و رویدادهای سیاسی است مساوی ۳ است.

$$H_0 = \mu = 3$$

$$H_1 = \mu \neq 3$$

جدول آمار توصیفی مولفه مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۸۴	۴۲/۴۶	۱/۳۰	۰/۰۶

با توجه به جدول میانگین سوال فوق کمتر از ۳ می باشد. در ادامه برای متغیر مورد مطالعه نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول آزمون t-test

Test Value =						
ماهنامه علمی سال ۴	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (دو دامنه)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین ها	
					حد بالا	حد پایین
	-۸/۰۶۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۵۳	-۰/۴۰	-۰/۶۶

در جدول فوق برای بررسی بهترین راه برای مشارکت سیاسی، حذف نهادهای سیاسی و مشارکت توده ای مردم در تحولات و رویدادهای سیاسی است، از آزمون تک نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به این که سطح معنی داری محاسبه شده در جدول فوق با توجه به آزمون تی ($t = -۸/۰۶۰$ و $df = ۳۸۳$) کمتر از $۰/۰۵$ می باشد ($sig < .05$)، بنابراین فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، و چون میانگین محاسبه شده برابر با $۲/۴۶$ می باشد و کمتر از عدد ملاک ۳ می‌باشد، بنابراین بهترین راه برای مشارکت سیاسی، حذف نهادهای سیاسی و مشارکت توده‌ای مردم در تحولات و رویدادهای سیاسی نیست.

نهادهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی که به عنوان جامعه مدنی شناخته می‌شوند، برای بالا بردن مشارکت سیاسی مؤثر هستند.

جدول توزیع فراوانی سوال ۵

سوال	کاملاً مخالفم	تا اندازه ای مخالفم	رای و نظری ندارم	ای موافقم	تا اندازه کاملاً موافقم	میانگین	انحراف معیار
سوال ۵	۱۲	۵۹	۴۷	۲۰۷	۵۹	۴/۰۴	۱/۰۶
	۳/۱	۱۵/۴	۱۲/۲	۵۳/۹	۱۵/۴		
فراوانی							
درصد							

داده‌های مندرج در جدول فوق نشان می‌دهد که در افراد مورد مطالعه براساس سوال ۵ را به شرح زیر در حد کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بیان کرده‌اند که بیشترین درصد فراوانی سوال مربوط به گزینه تا اندازه ای موافقم با $۵۳/۹$ درصد می باشد.

برای بررسی نهادهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی که به عنوان جامعه مدنی شناخته می‌شوند، برای بالا بردن مشارکت سیاسی مؤثر هستند، از آزمون t تک نمونه ای استفاده شد. حد پایین برای این عامل ۳ در نظر گرفته شده است بنابراین باید مفروضات اماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گیرند: فرض صفر: میانگین باورهای مذهبی ارتباط همه جانبه ای با رویکردهای سیاسی از جمله ارزش‌های مردمسالارانه دارند مساوی ۳ است.

فرض مقابل: میانگین باورهای مذهبی ارتباط همه جانبه ای با رویکردهای سیاسی از جمله ارزش‌های مردمسالارانه دارند مساوی ۳ نیست.

$$H_0 = \mu = 3$$

$$H_1 = \mu \neq 3$$

جدول آمار توصیفی مولفه مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
-------	---------	--------------	------------------------

۰/۰۵	۱/۰۱	۳/۶۳	۳۸۴
------	------	------	-----

با توجه به جدول میانگین سوال فوق بیشتر از ۳ می باشد. در ادامه برای متغیر مورد مطالعه نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول آزمون t-test

Test Value = 3						
سوال ۵	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (دو دامنه)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین ها	
					حد بالا	حد پایین
	۱۲/۱۲۲	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۶۳	۰/۷۳	۰/۵۲

در جدول فوق برای بررسی نهادهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی که به عنوان جامعه مدنی شناخته می شوند، برای بالا بردن مشارکت سیاسی مؤثر هستند، از آزمون تک نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به این که سطح معنی داری محاسبه شده با جدول فوق با توجه به آزمون تی (t= ۱۲/۱۲۲ و df=۳۸۳) کمتر از ۰/۰۵ می باشد (sig<.05) لذا فرض صفر پذیرفته نمی شود، و چون میانگین محاسبه شده برابر با ۳/۶۳ می باشد و بیشتر از عدد ملاک ۳ می باشد، بنابراین نهادهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی که به عنوان جامعه مدنی شناخته می شوند، برای بالا بردن مشارکت سیاسی مؤثر هستند.

کمک به رشد و توسعه نهادها از طریق حمایت دولت در نهایت به مشارکت سیاسی بیشتر و مؤثرتر در جامعه منجر می گردد.

جدول توزیع فراوانی سوال ۶

سوال	کاملاً مخالفم	تا اندازه ای مخالفم	رای و نظری ندارم	تا اندازه ای موافقم	کاملاً موافقم	میانگین	انحراف معیار
سوال ۶	۱۷	۳۸	۴۵	۱۱۹	۱۶۵	۳/۹۸	۱/۱۵
	۴/۴	۹/۹	۱۱/۷	۳۱/۰	۴۳/۰		
	فراوانی						
	درصد						

داده‌های مندرج در جدول فوق نشان می دهد که در افراد مورد مطالعه براساس سوال ۶ را به شرح زیر در حد کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بیان کرده اند که بیشترین درصد فراوانی سوال مربوط به گزینه تا کاملاً موافقم با ۴۳/۰ درصد می باشد.

مقاله علمی-پژوهشی / جامعه شناسی سیاسی ایران، سال پنجم، شماره یازدهم، بهمن ۱۴۰۱

برای بررسی کمک به رشد و توسعه نهادها از طریق حمایت دولت در نهایت به مشارکت سیاسی بیشتر و مؤثرتر در جامعه منجر می‌گردد، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. حد پایین برای این عامل ۳ در نظر گرفته شده است بنابراین باید مفروضات آماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گیرند:

فرض صفر: میانگین کمک به رشد و توسعه نهادها از طریق حمایت دولت در نهایت به مشارکت سیاسی بیشتر و مؤثرتر در جامعه منجر می‌گردد مساوی ۳ است.

فرض مقابل: میانگین کمک به رشد و توسعه نهادها از طریق حمایت دولت در نهایت به مشارکت سیاسی بیشتر و مؤثرتر در جامعه منجر می‌گردد مساوی ۳ نیست.

$$H_0 = \mu = 3$$

$$H_1 = \mu \neq 3$$

جدول آمار توصیفی مولفه مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۸۴	۳/۹۸	۱/۱۵	۰/۰۵

با توجه به جدول میانگین سوال فوق بیشتر از ۳ می‌باشد. در ادامه برای متغیر مورد مطالعه نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول آزمون t -test

Test Value = 3						
سوال ۶	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (دو دامنه)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
					حد بالا	حد پایین
	۱۶/۵۹۳	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۹۸	۱/۰۹	۰/۸۶

در جدول فوق برای بررسی کمک به رشد و توسعه نهادها از طریق حمایت دولت در نهایت به مشارکت سیاسی بیشتر و مؤثرتر در جامعه منجر می‌گردد، از آزمون تک نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به این که سطح معنی‌داری محاسبه شده بادر جدول فوق با توجه به آزمون تی (۱۶/۵۹۳ t و $df=383$) کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($sig < .05$)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، و چون میانگین محاسبه شده برابر با ۳/۹۸ می‌باشد و بیشتر از عدد ملاک ۳ می‌باشد، بنابراین کمک به رشد و توسعه نهادها از طریق حمایت دولت در نهایت به مشارکت سیاسی بیشتر و مؤثرتر در جامعه منجر می‌گردد.

مشارکت واقعی مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی از طریق حضور در پای صندوق‌های رأی تنها به عنوان جلوه مشارکت سیاسی محسوب می‌شود.

جدول توزیع فراوانی سوال ۷

سوال	کاملاً مخالفم	تا اندازه ای مخالفم	رأی و نظری ندارم	تا اندازه ای موافقم	کاملاً موافقم	میانگین	انحراف معیار
سوال ۷ فراوانی	۹	۲۰	۲۴	۱۲۰	۲۱۱	۴/۳۱	۰/۹۶
درصد	۲/۳	۵/۲	۶/۳	۳۱/۳	۵۴/۹		

داده‌های مندرج در جدول فوق نشان می‌دهد که در افراد مورد مطالعه براساس سوال ۷ را به شرح زیر در حد کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بیان کرده‌اند که بیشترین درصد فراوانی سوال مربوط به گزینه کاملاً موافقم با ۵۴/۹ درصد می‌باشد.

برای بررسی مشارکت واقعی مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی از طریق حضور در پای صندوق‌های رأی تنها به عنوان جلوه مشارکت سیاسی محسوب می‌شود، از آزمون t تک نمونه ای استفاده شد. حد پایین برای این عامل ۳ در نظر گرفته شده است بنابراین باید مفروضات آماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گیرند:

فرض صفر: میانگین مشارکت واقعی مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی از طریق حضور در پای صندوق های رأی تنها به عنوان جلوه مشارکت سیاسی محسوب می‌شود مساوی ۳ است.

فرض مقابل: میانگین مشارکت واقعی مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی از طریق حضور در پای صندوق‌های رأی تنها به عنوان جلوه مشارکت سیاسی محسوب می‌شود مساوی ۳ نیست.

$$H_0 = \mu = 3$$

$$H_1 = \mu \neq 3$$

جدول آمار توصیفی مولفه مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۸۴	۴/۳۱	۰/۹۶	۰/۰۴

با توجه به جدول میانگین سوال فوق بیشتر از ۳ می‌باشد. در ادامه برای متغیر مورد مطالعه نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول آزمون t -test

اختلاف	فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای میانگین ها		اختلاف میانگین	سطح معناداری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	سوال ۷
	حد پایین	حد بالا					
	۱/۲۱	۱/۴۰	۱/۳۱	۰/۰۰۰	۳۸۳	۲۶/۵۸۴	

در جدول فوق برای بررسی مشارکت واقعی مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی از طریق حضور در پای صندوق‌های رأی تنها به عنوان جلوه مشارکت سیاسی محسوب می‌شود، از آزمون تک نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به این که سطح معنی‌داری محاسبه شده بادر جدول فوق با توجه به آزمون تی (۲۶/۵۸۴) $t=$ و $df=383$ کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($sig < .05$) لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، و چون میانگین محاسبه شده برابر با ۴/۳۱ می‌باشد و بیشتر از عدد ملاک ۳ می‌باشد، بنابراین مشارکت واقعی مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی از طریق حضور در پای صندوق‌های رأی تنها به عنوان جلوه مشارکت سیاسی محسوب می‌شود.

وجود نهادهای مدنی و توسعه آنان جهت گسترش مشارکت سیاسی مردم با فرهنگ و گفتمان حاکم بر انقلاب اسلامی ایران سازگاری دارد.

جدول توزیع فراوانی سوال ۸

سوال	کاملاً مخالفم	تا اندازه ای مخالفم	رأی و نظری ندارم	ای موافقم	تا اندازه کاملاً موافقم	میانگین	انحراف معیار
سوال ۸	۹	۹	۱۲	۱۲۰	۲۳۴	۴/۴۶	۰/۸۵
	۲/۳	۲/۳	۳/۱	۳۱/۳	۶۰/۹		
	فراوانی	درصد					

داده‌های مندرج در جدول فوق نشان می‌دهد که در افراد مورد مطالعه براساس سوال ۸ را به شرح زیر در حد کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بیان کرده‌اند که بیشترین درصد فراوانی سوال مربوط به گزینه کاملاً موافقم با ۶۰/۹ درصد می‌باشد.

برای بررسی وجود نهادهای مدنی و توسعه آنان جهت گسترش مشارکت سیاسی مردم با فرهنگ و گفتمان حاکم بر انقلاب اسلامی ایران سازگاری دارد، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. حد پایین برای این عامل ۳ در نظر گرفته شده است بنابراین باید مفروضات آماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گیرند:

فرض صفر: میانگین وجود نهادهای مدنی و توسعه آنان جهت گسترش مشارکت سیاسی مردم با فرهنگ و گفتمان حاکم بر انقلاب اسلامی ایران سازگاری دارد مساوی ۳ است.

فرض مقابل: میانگین وجود نهادهای مدنی و توسعه آنان جهت گسترش مشارکت سیاسی مردم با فرهنگ و گفتمان حاکم بر انقلاب اسلامی ایران سازگاری دارد مساوی ۳ نیست.

$$H_0 = \mu = 3$$

$$H_1 = \mu \neq 3$$

جدول آمار توصیفی مولفه مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۸۴	۴/۴۶	۰/۸۵	۰/۰۴

با توجه به جدول میانگین سوال فوق بیشتر از ۳ می باشد. در ادامه برای متغیر مورد مطالعه نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول آزمون t-test

Test Value =						
فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین ها	اختلاف میانگین	سطح معناداری (دو دامنه)	درجه آزادی	مقدار t	۸	
					حد بالا	حد پایین
۱/۳۷	۱/۵۴	۱/۴۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	۳۳/۳۹۸	

در جدول فوق برای بررسی وجود نهادهای مدنی و توسعه آنان جهت گسترش مشارکت سیاسی مردم با فرهنگ و گفتمان حاکم بر انقلاب اسلامی ایران سازگاری دارد. از آزمون تک نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به این که سطح معنی داری محاسبه شده بادر جدول فوق با توجه به آزمون تی (t= ۳۳/۳۹۸ و df=۳۸۳) کمتر از ۰/۰۵ می باشد (sig<.05)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی شود، و چون میانگین محاسبه شده برابر با ۴/۴۶ می باشد و بیشتر از عدد ملاک ۳ می باشد. بنابراین وجود نهادهای مدنی و توسعه آنان جهت گسترش مشارکت سیاسی مردم با فرهنگ و گفتمان حاکم بر انقلاب اسلامی ایران سازگاری دارد.

وجود نهادهای مدنی و حمایت از توسعه نهادی برای مشارکت سیاسی مردم در عرصه‌های مختلف با الگوی مشارکت مورد نظر جمهوری اسلامی ایران سازگار است.

جدول توزیع فراوانی سوال ۹

سوال		کاملاً مخالفم	تا اندازه ای مخالفم	رای و نظری ندارم	تا اندازه ای موافقم	کاملاً موافقم	میانگین	انحراف معیار
سوال ۹	فراوانی	۶۰	۵	۲۰	۱۶۱	۱۳۸	۳/۸۱	۱/۳۵
	درصد	۱۵/۶	۱/۳	۵/۲	۴۱/۹	۳۵/۹		

داده‌های مندرج در جدول فوق نشان می‌دهد که در افراد مورد مطالعه براساس سوال ۹ را به شرح زیر در حد کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بیان کرده‌اند که بیشترین درصد فراوانی سوال مربوط به گزینه تا اندازه ای موافقم با ۴۱/۹ درصد می‌باشد.

برای بررسی وجود نهادهای مدنی و حمایت از توسعه نهادی برای مشارکت سیاسی مردم در عرصه‌های مختلف با الگوی مشارکت موردنظر جمهوری اسلامی ایران سازگار است، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. حد پایین برای این عامل ۳ در نظر گرفته شده است بنابراین باید مفروضات آماری زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گیرند:

فرض صفر: میانگین وجود نهادهای مدنی و حمایت از توسعه نهادی برای مشارکت سیاسی مردم در عرصه‌های مختلف با الگوی مشارکت موردنظر جمهوری اسلامی ایران سازگار است مساوی ۳ است.

فرض مقابل: میانگین وجود نهادهای مدنی و حمایت از توسعه نهادی برای مشارکت سیاسی مردم در عرصه‌های مختلف با الگوی مشارکت موردنظر جمهوری اسلامی ایران سازگار است مساوی ۳ نیست.

$$H_0 = \mu = 3$$

$$H_1 = \mu \neq 3$$

جدول آمار توصیفی مولفه مورد مطالعه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
۳۸۴	۳/۸۱	۱/۳۵	۰/۰۶

با توجه به جدول میانگین سوال فوق بیشتر از ۳ می‌باشد. در ادامه برای متغیر مورد مطالعه نیز انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین آورده شده است.

جدول آزمون t -test

Test Value = 3					
سوال ۹	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری (دو دامنه)	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای اختلاف میانگین‌ها
					حد بالا

در جدول فوق برای بررسی وجود نهادهای مدنی و حمایت از توسعه نهادی برای مشارکت سیاسی مردم در عرصه‌های مختلف با الگوی مشارکت موردنظر جمهوری اسلامی ایران سازگار است، از آزمون تک نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به این که سطح معنی داری محاسبه شده بادر جدول فوق با توجه به آزمون تی ($t=11/739$ و $df=383$) کمتر از $0/05$ می باشد ($sig<.05$)، لذا فرض صفر پذیرفته نمی‌شود، و چون میانگین محاسبه شده برابر با $3/81$ می‌باشد و بیشتر از عدد ملاک 3 می‌باشد، بنابراین وجود نهادهای مدنی و حمایت از توسعه نهادی برای مشارکت سیاسی مردم در عرصه های مختلف با الگوی مشارکت موردنظر جمهوری اسلامی ایران سازگار است.

نتیجه گیری

الگوی توسعه نهادی یکی از راههای مشارکت سیاسی، عضویت مردم در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران و همچنین راهی برای توسعه سیاسی است. در این میان سؤالاتی که در پژوهش حاضر بدانها پرداخته شد این است که تحقق مشارکت سیاسی از منظر توسعه نهادی چگونه امکان پذیر است و یا راهکارهای مطرح شده شامل چه مؤلفه‌هایی است؟ آنچه می‌توان از یافته‌های پاسخ دهندگان به عنوان نتیجه‌گیری مطرح کرد این است که نتایج تحقیق گویای اثرگذاری و مؤثر بودن توسعه نهادی برای افزایش مشارکت سیاسی است. با توجه به اینکه انقلاب اسلامی ایران از ابتدا نوعی مشارکت سیاسی توده‌ای را در جامعه ترویج می‌کرد، اما به مرور زمان و با پیچیده‌تر شدن شرایط، نهادگرایی، توسعه نهادهای مشارکت محور از اهمیت بیشتر برخوردار شده است. آنچه از نتایج تحقیق حاضر استنباط می‌شود این است که اهمیت مشارکت سیاسی برای توسعه جامعه و شکوفایی آن حائز اهمیت است. از طرفی دیگر، شکل‌گیری نهادهایی که بتوانند باعث ارتقای کمی و کیفی مردم در عرصه سیاسی شوند، پذیرفته شده است. ضمن اینکه پاسخ دهندگان، حذف نهادهای سیاسی و جایگزینی آن با روش مشارکت توده‌ای را مؤثر ندانسته‌اند. این به معنای نقش مؤثر نهادها در توسعه سیاسی جامعه ایرانی پس از انقلاب است. ادعایی که پشتوانه آن، اهمیت قائل شدن قانون اساسی به نقش نهادها و اهمیت قائل شدن به نقش و رأی مردم در عرصه سیاست و اجتماع است. در عرصه اقتصادی نیز همین رویه قابل تأیید است؛ بدین معنا که هم قانون اساسی، تقویت نهادها و تمرکزگرایی را پذیرفته است و هم اینکه آن را عاملی برای مداخله بیشتر مردم (بخش خصوصی) در عرصه اقتصاد و به طور کلی شکوفایی اقتصادی قلمداد کرده است. اما ارتباط توسعه نهادی و مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران همچنان تحت‌الشعاع مشارکت توده‌ای نیز قرار دارد. بدین معنا پاسخ دهندگان، همچنان مشارکت سیاسی در پای صندوق رأی را مهم‌ترین جلوه مشارکت سیاسی تلقی کرده‌اند

و از این جهت به سایر کارآمدی‌های نهادهای سیاسی از جمله در بحث تجمیع منافع و نظارت بر فرایند قدرت از طریق شکل‌گیری احزاب و نهادهای مدنی آگاهی چندانی ندارند. برای حل این مشکل نیازمند استفاده از ظرفیت‌های قانون اساسی برای آگاه ساختن شهروندان از نقش مؤثر احزاب در پیشرفت و توسعه سیاسی جامعه هستیم. از این رو نتایج تحقیق چنین پیشنهاد می‌دهد:

-قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در عرصه توسعه نهادی برای مشارکت سیاسی نیازمند گسترش نهادی است؛

-انقلاب اسلامی ایران بر نقش نهادها و سازمان‌ها به عنوان راهی برای مشارکت سیاسی نگریسته است و هرچند توسعه مشارکت سیاسی از طریق مشارکت توده‌ای همواره وجود داشته است، اما توسعه سازمانی از عمق و ماندگاری بیشتری برخوردار است؛ مشارکت توده‌ای به مرور زمان و در اثر گسترش رسانه‌ها و شبکه‌های پیچیده ارتباطی رنگ می‌بازد و این نهادها هستند که در پرتو قانون اساسی و اسناد بالادستی نیازمند توجه بیشتری هستند؛ احزاب و نهادهای مدنی که به صراحت در قانون اساسی مورد حمایت قرار گرفتند، می‌بایست در رأس برنامه‌های توسعه سیاسی نظام ج.ا.ایران قرار گیرد. تنها در این صورت است که می‌توان مشارکت نهادی را در میان اقشار مختلف جامعه نهادینه کرد.

منابع:

منابع:

آب نیکی، حسن (۱۳۸۶). رویکرد نهادگرایانه به فرایند تصمیم‌گیری سیاسی، مجله سیاست داخلی، سال اول، شماره ۲.

بیرو، آلن (۱۳۷۰). فرهنگ علوم اجتماعی، مترجم: باقر ساروخانی، تهران: انتشارات کیهان.

استوار، مجید (۱۳۹۷). نهادهای فراگیر و توسعه در نظام جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه رهیافت انقلاب اسلامی، شماره ۴۵، ۳۸-۲۱.

پالیزبان، محسن (۱۳۹۰). بررسی میزان تمایل به مشارکت سیاسی دانشجویان و عوامل مؤثر بر آن، فصلنامه سیاست، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره ۴۱ (۲): ۴۹-۳۳.

پناهی، محمد حسین (۱۳۷۹). بررسی زمینه‌ها و اهداف انقلاب اسلامی بر اساس شعارهای انقلاب، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۱۱-۱۲. صص ۶۳-۸۴.

حق شناس، محمد جواد، زمرد بخش آزاد، شهناز (۱۳۹۸). بررسی موانع مشارکت زنان در احزاب فراگیر کشور پس از تصویب قانون احزاب، فصلنامه سیاست، دوره ۴۹، شماره ۳. صص ۶۴۳-۶۲۷.

حقیقت، صادق (۱۳۸۷). روش شناسی علوم سیاسی، قم، انتشارات مفید.

- خدادادی لزرجان، نادر و همکاران (۱۳۹۸). نهاد‌های فرهنگی و رابطه آنها با توسعه نیافتگی سیاسی در عصر پهلوی اول، *فصلنامه رهیافت انقلاب اسلامی*، شماره ۴۹، صص ۴۵-۶۴.
- دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۷). *لغت نامه دهخدا*، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- راش، مایکل (۱۳۷۷) *جامعه و سیاست*، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، سمت.
- رودس، آر ای. دبلیو (۱۳۹۰) *رهیافت نهادی* در: دیوید مارش و جری استوکر، روش و نظریه در علوم سیاسی، ترجمه امیرمحمد حاجی یوسفی، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- دوبنوا، آلن (۱۳۷۷) مسئله دموکراسی. مترجم: نادر بزرگ‌زاده، *مجله اطلاعات سیاسی - اقتصادی*، شماره ۷۸-۷۷.
- صباغ، الهام (۱۳۹۴) بررسی موانع تحقق دموکراسی جهان وطنی بر اساس نهادگرایی جدید، *فصلنامه سیاست (دانشگاه تربیت مدرس)*، شماره ۷، از ۱۰۱ تا ۱۱۸.
- عارف، بیژن، اعجازی، احسان، لکزی، مهدی (۱۳۹۸). واکاوی میزان تأثیرگذاری شبکه های اجتماعی بر مشارکت سیاسی (مطالعه موردی: ایران و روسیه در سال های ۲۰۲۰-۲۰۱۰)، *پژوهشنامه علوم سیاسی*، سال چهاردهم، شماره چهارم، صص ۸۰-۳۷.
- غفاری، ابوالفضل، آل غفور، محمد تقی (۱۳۹۸). مؤلفه‌های تحزب مطلوب برای تقویت مشارکت سیاسی فعال در جمهوری اسلامی ایران، *مجله سیاست متعالیه*، شماره ۲۷، صص ۲۱۰-۱۸۸.
- قاضی شریعت پناهی، ابوالفضل (۱۳۹۵). *حقوق اساسی و نهادهای سیاسی*، تهران: نشر میزان.
- لوسین دبلیو. پای،. بایندر، لئونارد (۱۳۸۰). *بحران‌ها و توالی‌ها در توسعه سیاسی*. مترجم: غلامرضا خواجه سروی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ص ۲۴۷.
- مقتدایی مرتضی، زیباکلام، صادق (۱۳۹۳). احزاب سیاسی و نقش آن در توسعه سیاسی ایران: مطالعه موردی انتخابات، *فصلنامه تخصصی علوم سیاسی*، دوره ۱۰، شماره ۲۹، زمستان ۱۳۹۳.
- ملکی، بهروز (۱۳۹۲). *توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی*، تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
- میرفردی و همکاران (۱۳۹۲). نقش ارزیابی از احزاب و تشکل‌های سیاسی در مشارکت ساکنان شهر شیراز در انتخابات، *دوفصلنامه دانش سیاسی*، دوره ۱۶، شماره ۲.
- مؤمنی، فرشاد، عطارپور، محمدرضا، صالح زاده، رضا، خزائی، محمدمهدی (۱۳۹۵). ترتیبات نهادی و توسعه همه جانبه: نقش نوآوری های نهادی در دستیابی به توسعه فناوری و توسعه پایدار، *فصلنامه پژوهش های اقتصادی*، سال شانزدهم، شماره سوم، صص ۱۳۰-۱۰۷.
- نقیب زاده، احمد (۱۳۹۳). *احزاب سیاسی و گروه‌های ذی نفوذ*، تهران: نشر قومس.
- نوذری، حسینعلی (۱۳۸۱). *احزاب سیاسی و نظام‌های حزبی*، تهران: نشر آگاه.

واینز، مایرون، هانتینگتون، ساموئل (۱۳۷۹). درک توسعه سیاسی، مترجم: پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی .

های، کالین (۱۳۸۵) در آمدی انتقادی بر تحلیل سیاسی، ترجمه احمد گل محمدی، تهران، نشر نی.

هیوود، اندرو. (۱۳۸۹). سیاست، ترجمه عبدالرحمن عالم، تهران: نشر نی.

منابع لاتین:

.Acemoglu. Daron. Robinson. James (2010). The Role Of Institutions in Growth and Development. Journal of Repec Strategic, Vol 1. No 2.

Fruttero. Anna. and Gauri, Varun. (2005), The Strategic Choices of NGOs: Location Decisions in Rural Bangladesh. JOURNAL OF Development Studies. Volume 41, N 5, pp 49-95.

Osirim. M. Jonson (2001). Making Good on Commitments to Grassroots Women: NGOS and Empowering for Women in Contemporary Zimbabwe, Women's Studies International Forum, PP. 107-180.